

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității unor prevederi din
art. 155/3 din Codul penal în redacția Legii nr. 1436-XIII
din 24 decembrie 1997 "Pentru modificarea și completarea
Codului penal"*

Nr.17 din 02.04.2002

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.50-52/11 din 11.04.2002

* * *

* M.O., 1998, nr. 14-15, art. 69.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător
Mircea IUGA - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător

cu participarea Corinei Popa, grefier, Ion Creangă, reprezentantul permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională, Mihai Ciocanu, reprezentantul Procurorului General, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității unor prevederi din art. 155/3 din Codul penal în redacția Legii nr.1436-XIII din 24 decembrie 1997 "Pentru modificarea și completarea Codului penal".

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Procurorului General Vasile Rusu, depusă la 18 octombrie 2001, în conformitate cu art. 24 și 25 lit. f) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 17 decembrie 2001 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Curții Supreme de Justiție, Uniunii Avocaților, Academiei de Științe și Universității de Stat din Moldova.

Avînd în vedere materialele dosarului, informația judecătorului-raportor și argumentele părților,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 24 decembrie 1997 Parlamentul a adoptat Legea nr.1436-XIII "Pentru modificarea și completarea Codului penal" (în continuare - Legea nr.1436-XIII).

Potrivit art. 155/3 alin. 1 din Codul penal, folosirea mijloacelor de credit contrar destinației indicate în contractul de credit, fie nerambursarea creditului și dobînzilor în termenele și în condițiile stipulate în contractul de credit, dacă prin aceste acțiuni au fost cauzate instituției financiare pagube materiale în proporții mari, se pedepsește cu privațiune de libertate pe un termen de la trei la șapte ani cu sau fără confiscarea averii și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții.

Autorul sesizării solicită controlul constituționalității sintagmei

"fie nerambursarea creditului și dobânzilor în termenele și în condițiile stipulate în contractul de credit..." din acest articol al Codului penal, opinînd că ea contravine art. 4 din Constituția Republicii Moldova privind drepturile și libertățile omului și art. 1 din Protocolul nr. 4 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, care stipulează expres că nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.

2. Raportînd prevederile contestate din art. 155/3 alin. 1 din Codul penal în redacția Legii nr. 1436-XIII la dispozițiile Constituției, la pactele și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, Curtea Constituțională reține următoarele.

Sensul direct al sintagmei contestate "fie nerambursarea creditului și dobânzilor în termenele și în condițiile stipulate în contractul de credit" din art. 155/3 alin. 1 din Codul penal denotă că aceasta se raportează la un litigiu care decurge din obligațiunile contractuale civile și deci urmează a fi soluționat conform prevederilor Codului civil.

Prevăzînd prin Legea nr. 1436-XIII pentru astfel de litigii o sancțiune penală de privațiune de libertate pe un termen de la trei la șapte ani, legiuitorul a ignorat prevederile Codului civil și dispozițiile actelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform art. 1 din Protocolul nr. 4* la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**, adoptată la 4 noiembrie 1950 la Roma, care a intrat în vigoare pentru Republica Moldova la 12 septembrie 1997***, art. 11 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat la 16 decembrie 1966 la New York,**** la care Republica Moldova a aderat la 28 iulie 1990, nimeni nu poate fi privat de libertatea sa pentru singurul motiv că nu este în măsură să execute o obligație contractuală.

* Tratate internaționale, 1998, vol. 1, pag. 363.

** Tratate internaționale, vol. 1, pag. 341.

*** M.O., 1997, nr. 54-55, art. 502.

**** Tratate internaționale, vol. 1 pag. 30.

Aderînd la Consiliul Europei și la Convenția europeană precitată, Republica Moldova și-a asumat obligația de a garanta drepturile și libertățile proclamate de Convenție pentru toate persoanele aflate sub jurisdicția sa.

Constituția Republicii Moldova stipulează că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte (art. 4 alin. (1). Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale (art. 4 alin. (2).

Aceste dispoziții constituționale dau expresie unuia dintre principiile încrederii între statele comunității internaționale: respectarea cu bună-credință a obligațiilor internaționale (pacta sunt servanda).

Carta O.N.U., reliefînd ideea că statele membre se angajează să creeze condițiile necesare menținerii justiției și respectării obligațiilor decurgînd din tratate și din izvoare ale dreptului internațional, atribuie principiului pacta sunt servanda o semnificație mai largă, evaluîndu-l nu doar ca o regulă constînd în obligația de a executa întocmai și cu bună-credință clauzele unui tratat, dar și de a

îndeplini obligațiile ce decurg pentru fiecare stat din toate izvoarele dreptului internațional.

La 14 octombrie 1999, în Hotărîrea nr. 55 "Privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituție", Curtea Constituțională a subliniat că, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului și legile interne ale Republicii Moldova, organele de drept sînt obligate să aplice reglementările internaționale.

Astfel, Curtea Constituțională relevă că sintagma "fie nerambursarea creditului și dobînzilor în termenele și în condițiile stipulate în contractul de credit" din art. 155/3 alin. 1 din Codul penal, completat prin Legea nr.1436-XIII din 24 decembrie 1997, contravine art. 4 din Constituție, art. 1 din Protocolul adițional nr. 4 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și o califică drept neconstituțională.

Pentru aceleași considerente Curtea Constituțională apreciază drept contrară Constituției și sintagma "sau nerambursarea" din titlul art. 155/3 din Codul penal.

Pentru motivele arătate, conducîndu-se după art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Declară neconstituționale sintagmele "fie nerambursarea creditului și dobînzilor în termenele și în condițiile stipulate în contractul de credit" din art. 155/3 alin. 1 și "sau nerambursarea" din titlul art. 155/3 din Codul penal în redacția Legii nr. 1436-XIII din 24 decembrie 1997 "Pentru modificarea și completarea Codului penal".

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 2 aprilie 2002.
Nr. 17.